

(comparative analysis with the countries of the European Union)]. Naukovo-analitychni materialy. Kyiv: TOV «TROPEA». [in Ukrainian].

4. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy. (2005, July 6). [Administrative Judicial Code of Ukraine]. Zakon Ukrainy № 2747-IV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, № 35-36, № 37. 446. [in Ukrainian].

5. Derzhavno-pryvatne partnerstvo. [Public-private partnership] Retrieved from: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/profesijno-tehnichna-osvita/reforma-profesijnoyi-osviti/derzhavno-pryvatne-partnerstvo-ta-dualna-osvita/derzhavno-pryvatne-partnerstvo> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 8.05.2021

УДК: 342.72

Палій Валерій Валерійович,

здобувач Науково-дослідного інституту публічного права

e-mail: valerii.palii90@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-1881-2504>

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ОБМЕЖЕНЬ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ПРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Стаття присвячена висвітленню зарубіжного досвіду застосування правоохоронними органами адміністративно-правових обмежень прав і свобод людини при забезпеченні публічної безпеки.

Проаналізовано, досвід провідних країн світу, таких як, США, Велика Британія, Федеративна Республіка Німеччина.

Визначено, що передовий досвід інших країн під час запозичення в чинне та перспективне національне законодавство має бути не тільки адаптованим, але й враховувати національні особливості, проходити обговорення в наукових колах та на громадських слуханнях.

Звернена особлива увага на чітку регламентованість діяльності правоохоронних органів, всі підзаконні акти, що регулюють їх діяльність повинні під час прийняття проходити незалежну правову та громадську експертизу.

Ключові слова: публічна безпека, права людини, обмеження, принцип законності, принцип доцільності.

Paliy V. FOREIGN EXPERIENCE OF APPLICATION BY LAW ENFORCEMENT BODIES OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL LIMITATIONS OF HUMAN RIGHTS AND FREEDOMS IN ENSURING PUBLIC SECURITY

The article is devoted to the coverage of foreign experience in the application of administrative and legal restrictions on human rights and freedoms by law enforcement agencies while ensuring public safety.

The experience of the world's leading countries, such as the USA, Great Britain, and the Federal Republic of Germany, has been analyzed.

It was determined that the best experience of other countries when borrowing into current and promising national legislation should not only be adapted, but also take into account national characteristics, be discussed in scientific circles and at public hearings.

Particular attention is paid to the clear regulation of the activities of law enforcement agencies, all by-laws regulating their activities must undergo an independent legal and public examination when adopted.

Keywords: public safety, human rights, restrictions, the principle of legality, the principle of expediency.

Постановка проблеми. Україна є порівняно молодого державою, яка й на сьогодні ще проходить процес свого становлення та розвитку, ствердження суверенітету та своєї незалежності. Основна мета українського багатонаціонального народу у справі державотворення – повноправно стати в один перелік з провідними країнами світу, отримати членство в європейському співтоваристві, бути визнаною де-факто правовою, демократичною державою. У цьому контексті важливою складовою зазначених прагнень є вдосконалення чинного законодавства, виконання всіх завдань, які були поставлені перед Верховною Радою України та урядом отриманням нашою країною статусу держави-кандидата на членство в Європейському Союзі.

Як відомо, найвищою соціальною цінністю для будь-якої демократичної, правової держави є людина, що проявляється у забезпеченні та гарантуванні всіх її основоположних прав та обов'язків. Саме це є головним завданням у діяльності всіх без виключення державних інституцій та є базовою нормою у вищезгаданому пакеті. Тому аналіз чинного законодавства країн-членів Європейського Союзу а також провідних країн світу з метою запозичення передового досвіду у тій чи іншій сфері є критично важливим для вдосконалення вітчизняного законодавства та потребує не тільки обов'язкового наукового аналізу та експертної оцінки, а й суспільного обговорення

Випуск 10. Спецвипуск. 2021

Особливої актуальності питання вивчення та запозичення передового закордонного досвіду застосування правоохоронними органами адміністративно-правових обмежень прав і свобод людини при забезпеченні публічної безпеки в нашій країні набуло із початком повномасштабної військової агресії російської федерації, адже, як було заявлено, основоположні права людини та громадянина не можуть бути порушені або обмежені, за винятком випадків, визначених чинним законодавством. Тобто навіть введення в нашій державі військового стану не дозволяє жодному, без виключень, державному органу у своїй діяльності застосувати принцип «доцільності» на протигагу або замість основного конституційного принципу «законності».

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У різні часи проблемним аспектам дотримання прав людини й основоположних свобод у діяльності правоохоронних органів приділено увагу у працях вітчизняних вчених Д. Бусуйок, К. Волинки, О. Горун, А. Долинного, А. Зайця, М. Козюбри, А. Колодія, О. Марцеляка, М. Орзіха, І. Панкевича, О. Панової, П. Рабіновича, М. Селівона, М. Савчина, М. Хавронюка, С. Шевчука та багатьох інших.

Мета статті полягає у проведенні аналізу закордонного досвіду застосування правоохоронними органами адміністративно-правових обмежень прав і свобод людини при забезпеченні публічної безпеки з перспективою вдосконалення чинного законодавства.

Виклад основного матеріалу дослідження. В порівнянні із багатьма провідними країнами так званої сталої демократії, Україна має досить короткий сучасний період свого розвитку та становлення. Окремі країни цей шлях проходили досить довго, він був ускладнений значними проблемами у різних сферах суспільного життя, вироблення концепції державного устрою, соціальних та демократичних цінностей, боротьби за рівність всіх громадян у правах, формування громадянського суспільства тощо. У підсумку за рахунок власного досвіду розвитку та становлення, зокрема й негативного, шляхом запозичення та імплементації передового та міжнародного досвіду у багатьох вказаних країнах були вироблені та на сьогодні існують певні стандарти соціальної, демократичної та правової держави. Ефективне впровадження таких стандартів у всі сфери життя будь-якої країни є необхідною передумовою до її подальшого цивілізаційного розвитку.

Зазначимо, що запозичення окресленого вище досвіду має свою специфіку, оскільки залежить від специфіки конкретної країни, розвитку її законодавчої бази та приналежності до тої чи іншої правової сім'ї. Тобто в окремих випадках можна чітко віднести обмежувальний захід до адміністративно-правових (це, зокрема, стосується країн романо-германської правової сім'ї), в інших таку приналежність можливо визначити лише умовно, оскільки досить часто вони містять норми кримінально-правового характеру. Наприклад, «будь-яке затримання громадянина поліцією Великої Британії, США та Канади зветься арештом, а не адміністративним затриманням» [2].

У всіх країнах так званої сталої або розвиненої демократії тим чи іншим чином в основному законі держави прописаний основний постулат правової, демократичної держави, згідно якого основоположні права людини та громадянина жодним чином не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених законодавством. У відповідності до ч. 2 ст. 9 Конституції США зазначено, що «права населення ... не можуть бути обмеженими чи порушеними з боку держави за винятком випадків, коли цього вимагає громадська безпека через вторгнення або повстання» [9]. Як відомо, Конституція США є одним із найперших основоположних демократичних документів, яка до того ж досить надійно захищена від будь-якого внесення змін. Проте з часу прийняття даного акту наведена теза відповідно чинного законодавства США зазнала певної трансформації та своєрідних роз'яснень шляхом прийняття спеціальних законів. Як зазначає А.С. Славко, «у 2006 році, у зв'язку зі зростанням терористичної загрози Posse Comitatus Act (акт, прийнятий Конгресом США ще у 1878 році і який був спрямований на обмеження можливості федерального уряду використовувати збройні сили США для вирішення внутрішніх питань) було модифіковано новим законом - Defense Authorization Bill» [11, с. 75]. На думку науковця, даним законом було «розширено перелік підстав, які дозволяють використання збройних сил на території США...» а одною із підстав введення воєнного стану «може стати не лише повстання чи збройна агресія, а й потреба ліквідації наслідків стихійного лиха, протидія терористичній атаці, епідемії тощо» [9, с. 75].

Проаналізувавши сучасний стан законодавства США у сфері обмеження прав та свобод людини під час дії правового режиму воєнного стану А.С. Славко робить висновок, що, крім вказаного вище випадку, «обмеженню також можуть підлягати:

право на недоторканість житла, право власності на транспортні засоби, продукти харчування тощо;
свобода пересування та вибору місця проживання (встановлення комендантської години або примусове інтернування);

свобода об'єднань та асоціацій;

свобода преси (преса, радіо, телебачення мають переходити під контроль уряду);

заборона примусової праці тощо (залучення громадян до суспільно корисної праці)» [9, с. 76]. Отже можна зробити висновок, що в процесі реалізації дій прямих норм Конституції США законодавець був змушений піти не прийняття спеціальних законів, які б дозволили у окремих випадках обмежувати передбачені Основним законом права та свободи людини та громадянина, при цьому не вносячи змін до самої Конституції США.

Також вважаємо за необхідне звернути свою увагу на чіткість нормативно-правових актів, які регулюють процедуру застосування правоохоронними органами адміністративно-правових обмежень прав і свобод людини. Так, поліція США під час затримання особи керується відповідними «Інструкціями про порядок тимчасового затримання особи», яка «... містить чіткі процедурні норми, якими визначено права особи, яку тимчасово затримано і обов'язки посадових осіб поліції, які здійснюють нагляд» [10, с. 671]. При цьому зазначені документи не мають жодних обмежувальних грифів і розміщені у вільному доступі на офіційних сайтах поліцейських установ. Звичайно, все це сприяє не тільки змозі будь-якій особі отримати інформацію про свої права, а й має значний превентивний ефект щодо перевищення своїх владних повноважень працівниками правоохоронних органів.

Вказана вище інструкція містить норми, якими передбачено обов'язкову процедуру при поміщенні тимчасово затриманих осіб до окремого центру для доставлення затриманих, зокрема це ідентифікація затриманої особи, дактилоскопіювання, фотографування, перевірка по всіх можливих обліках, при цьому запроваджені чіткі правила доступу захисника до затриманого, періодичність харчування, можливість користування туалетом за першою вимогою та цілодобове чергування медичного працівника в центрі, порядок надання медичної допомоги, порядок огляду особи, тимчасового вилучення особистих речей та їх повернення, ведення цілодобового відеоспостереження зі зберіганням записів на чітко визначений термін, що дозволяє об'єктивно розглядати всі можливі скарги на порушення прав тимчасово затриманих осіб [1, с. 246].

Можемо зазначити, що більшість зазначених вище процедур на сьогодні запроваджена або запроваджується в діяльності підрозділів Національної поліції України – наприклад, «з метою забезпечення гарантій базових прав затриманих та унеможливлення безпідставних звинувачень у діяльності Національної поліції України запроваджується нова електронна система обліку та відеоспостереження – «Custody Records», яка «... має забезпечувати фіксацію усіх дій, які відбуваються із затриманими особами, в такий проміжок часу: з моменту фактичного затримання, до обрання судом запобіжного заходу і направлення особи до слідчого ізолятора або до звільнення особи з під варті» [4, с. 4].

Завдяки системі «Custody Records» у діяльності ІТТ створюється новий підхід у ставленні до затриманих осіб як до клієнтів спецстанови – ІТТ», при цьому «персонал ІТТ виконує визначені законодавством обов'язки, зокрема, забезпечує безпечне перебування, належні умови тримання, харчування з дотриманням основоположних прав людини та процесуальних гарантій, передбачених як законодавством України, так і міжнародними стандартами» [4, с. 4]. У той же час і персонал ІТТ отримує своєрідний захист від неправдивих або безпідставних звинувачень з боку тимчасово затриманих, що неодноразово мало місце на практиці, а також фіксація порушень порядку утримання та вчинення неправомірних дій щодо представників ІТТ.

Хочемо зазначити, що при здійсненні аналізу норм чинного національного законодавства у досліджуваній сфері [5;6;7;8] нами було зроблено висновок, що в теоретичному аспекті вони в більшості випадків відповідають існуючим міжнародним стандартам, при цьому значна кількість норм підзаконних нормативно-правових актів була прописана законодавцем на вимогу або за ініціативи правозахисних неурядових організацій або ж відповідних державних контролюючих органів, які тим чи іншим чином здійснюють нагляд за дотриманням законності в діяльності Національної поліції України.

Разом з тим існують негативні наслідки практики правозастосування вказаних норм, коли турбота про повноцінне забезпечення прав тимчасово затриманих має свої проблемні моменти та певні «перегиби». Зокрема, від одної негативної крайності, що проявлялося у діяльності як радянської міліції, так і міліції України, коли під час застосування адміністративно-обмежувальних заходів на затриману особу здійснювався неправомірний тиск усього репресивного апарату і при цьому ігнорувалися її базові, основоположні права (наприклад, про затримання особи рідні або взагалі не сповіщалися, або про це повідомлялося лише через певний час (досить часто це був лише ранок, коли чергова зміна працівників міліції починала здавати своє чергування), сама затримана особа на цей час була абсолютно безправною, умови тримання не витримували ніякої критики, медична допомога надавалася лише у крайньому випадку а на норми наповнення кімнати для затриманих не зверталася увага, будь-які скарги на порушення умов утримання чи процедури затримання розглядалися без належної доказової бази та юридичного супроводу захисників поверхово і досить часто керівництвом підрозділу, до працівників якого висувалися претензії тощо – впевнені, що даний перелік можна продовжувати), до кардинально протилежної. Зокрема, на сьогодні склалася зовсім інша ситуація, коли за відсутності документів у особи, окремих відомостей або довідок, певних сертифікатів на обладнання та приміщення тощо тимчасово затриману особу не можливо помістити у кімнату для затриманих або ізолятор тимчасового тримання. Отже, основна проблема полягає в тому, що існують прогалини у практичній реалізації адміністративно-правових норм у даному сегменті діяльності Національної поліції України.

Тут же підкреслимо, що у своєму дослідженні ми жодним чином не хочемо «спростити» процедуру затримання чи якось обмежити права тимчасово затриманих осіб. Навпаки, аналізуючи досвід провідних країн світу у досліджуваній сфері ми поставили собі за мету сформулювати конкретні пропозиції щодо вдосконалення процедури застосування адміністративно-правових обмежень прав і свобод людини Національною поліцією України при забезпеченні публічної безпеки, що буде мати й прикладне значення.

Зокрема, необхідно чітко визначити критерії дотримання всіх інших прав особи, окремі права якої обмежуються правоохоронним органом і при цьому вона повинна, у разі доведення її винуватості, понести передбачене чинним законодавством адміністративне обтяження.

Але, як вже зазначалося, запозичення такого досвіду повинно мати теоретичне прогнозування його практичного втілення в українських реаліях. Наприклад, у нормах наведеної вище «Інструкції про порядок тимчасового затримання особи», якою керуються працівники поліції США передбачено цілодобове чергування медичного працівника в центрі. Це вирішує не тільки проблему надання медичної допомоги особам, які там перебувають, а й зменшує до мінімуму бюрократизацію та паперову тяганину під час поміщення тимчасово затриманої особи до Центру для доставлення затриманих, оскільки медичний працівник уповноважений проводити медичний огляд осіб на рахунок можливості чи неможливості її перебування в зазначеному центрі за станом здоров'я. Відсутність такої опції в Україні призводить до непередбачуваних проблем, коли перед поміщенням до ІТТ чи кімнати тимчасового тримання особа теж повинна пройти подібний медичний огляд, проте ця процедура відбувається в закладі охорони здоров'я, куди затриманого доставляє, як правило, ініціатор затримання. Це все не тільки відволікає працівників поліції від виконання своїх прямих обов'язків по охороні публічного порядку та призводить до непередбачених витрат матеріально-ресурсної бази, а й є фактором виникнення низки проблемних ситуацій, пов'язаних із обліком часу затримання особи, наданням вторинної правової допомоги, обставин перебування в поліцейському автомобілі під час очікування з надання послуги тощо.

Подібна ситуація призвела до, як вже було зазначено вище, зворотного «перегибу» – на сьогодні поміщення тимчасово затриманої особи до спеціальної кімнати, наявність якої є обов'язковою для функціонування поліцейської установи, є порівняно проблемною процедурою, яку на практиці працівники поліції намагаються уникнути через бюрократичну тяганину і, саме головне, значну втрату часу. Здавалося б, що це не повинно мати значних негативних наслідків. Проте факти з практичної діяльності підрозділів Національної поліції України свідчать, що така ситуація призводить до:

уникнення затримання або й адміністративної відповідальності правопорушником через симулювання симптомів хвороби;

скоєння правопорушником повторного адміністративного правопорушення (а іноді і більше) через спив терміну мінімального часу затримання. Відомі такі випадки, коли на одну й туж саму особу, яку через відсутність документів, тричі за один вечір складався протокол про домашнє насилля;

травмування або й загибель доставлених або правопорушників після складання на них відповідних адміністративних документів та прийняття рішення працівниками поліції про неможливість їх тимчасового затримання.

Наведений вище приклад проблемності правозастосування на практиці є непоодиноким, і кожен з них потребує свого ґрунтовного наукового дослідження та уваги законодавця. На нашу думку одним із проблемних питань на сьогодні є сфера взаємодії правоохоронних органів із закладами охорони здоров'я, де є неузгоджені позиції щодо поміщення в лікувальний заклад осіб, які перебувають в стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння, психічно хворих або осіб, які опинилися в скрутній життєвій ситуації тощо. Але це питання виходить за межі завдань даного дослідження, тому йому буде приділена увага у наступній нашій науковій роботі.

Повертаючись до аналізу закордонного досвіду застосування правоохоронним органами адміністративно-правових обмежень прав і свобод людини слід зазначити, що у Великій Британії, подібно до США, «створено спеціальні підрозділи по роботі із затриманими» [10, с. 671], при цьому до поміщеної особи застосовуються всі вище вказані процедури. Разом з тим, відповідно до чинного національного законодавства передбачено «створення системи незалежного громадського контролю в умовах, в яких знаходяться затримані особи» [10, с. 671]. Вважаємо, що є важливим, щоб діяльність такого контролю не була бюрократизована і в той же час була об'єктивною та незалежною, при цьому не переймала на себе функції захисту особи, права якої обмежуються правоохоронним органом, бо в іншому випадку це може мати зворотній ефект, коли може бути завдана шкода здоров'ю та/або життю особи а також порушені права інших осіб через не вжиття заходів адміністративного затримання працівниками правоохоронного органу.

Аналізуючи чинне законодавство Федеративної Республіки Німеччини слід зазначити, що воно теж передбачає обмеження прав та свобод людини та громадянина за чітко визначених підстав та випадках, проте має свої особливості. Наприклад, під час дії правового режиму воєнного стану можуть бути обмежені такі конституційні права та свободи як:

«заборона примусової праці;

свобода об'єднань на асоціацій;

таємниця листування, телефонних розмов та іншої кореспонденції;

свобода пересування [12]. Слід зазначити, що цей перелік не є вичерпним, проте нами вказані основні права та свободи як показник ситуації.

А особливостями норм Конституції ФНР, на думку А.С. Славка, є «... кілька положень, які забезпечують громадян від свавілля держави у разі введення режиму воєнного стану» [11, с. 76]. Закріплено воно у ст. 93 Конституції ФНР, згідно якої за кожним громадянином закріплено право «звернутись із заявою до Конституційного суду у разі, якщо вони вважають свої права порушеними чи обмеженими державою без

належної на те підстави» [12].

Подібним чином передбачено обмеження прав та свобод людини та громадянина як під час дії різних правових режимів, так і під час діяльності правоохоронних органів і в країнах так званої «молодї демократії» Польщі, Словаччини, Чехії, Румунії, Молдови тощо. Слід зазначити, що Конституції вказаних держав під час розробки та прийняття опиралися на існуючий передовий досвід провідних країн світу та міжнародних стандартів, що дозволило їм увібрати найбільш вдалі правові конструкції та уникнути значної проблем. При цьому в окремих країнах прямо зазначається перелік прав, які за жодних обставин не можуть бути обмеженими. Так, відповідно до норм ст. 54 Конституції Молдови жодним чином не можуть обмежено право «на вільний доступ до правосуддя, принцип презумпції невинуватості, відсутність зворотної дії закону, право знати свої права та обов'язки а також право на життя та тілесну недоторканість [3].

Отже, розглянувши досвід провідних країн світу у сфері застосування обмеження прав та свобод людини та громадянина у діяльності державних органів слід зробити **висновки**, що:

діяльність правоохоронних органів повинна бути чітко регламентована, всі підзаконні акти, що регулюють їх діяльність повинні під час прийняття проходити незалежну правову та громадську експертизу; потребують перегляду процедури обмеження прав та свобод людини в діяльності Національної поліції України, зокрема існують проблемні питання під час застосування доставлення тимчасово затриманої особи до установ поліції та оформлення адміністративного затримання;

потребує розробки, узгодження та прийняття єдиного підзаконного акту Національної поліції України, Міністерства охорони здоров'я, Міністерства юстиції України та Прокуратури України, у якому б були чітко розподілені функції вказаних органів під час спільної діяльності при зверненні громадян, вирішення питання утримання тимчасово затриманих осіб, поміщення або тримання їх в кімнатах для затриманих чи ІТТ тощо;

передовий досвід інших країн під час запозичення в чинне та перспективне національне законодавство має бути не тільки адаптованим, але й враховувати національні особливості, проходити обговорення в наукових колах та на громадських слуханнях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Весельська Т. Адміністративне затримання особи: українські реалії та міжнародний досвід. *Право України*. 2010. №2. С.243-249.
2. Заросило В.О. Порівняльний аналіз адміністративної діяльності міліції України та поліції зарубіжних країн (Великобританії, США, Канади та Франції) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07. К., 2002. 19 с.
3. Конституція Республіки Молдова від 29 липня 1994 року. URL: <http://lex.justice.md/>
4. Методичні рекомендації для інспекторів з дотримання прав людини в ІТТ. URL: <https://bit.ly/3ecAtnk>
5. Про затвердження Змін до наказу МВС України від 20.01.2005 № 60 дск.: наказ МВС України від 02.11.2012 № 1002 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1977-12#Text>
6. Про затвердження Інструкції про роботу ізоляторів тимчасового тримання ОВС України та Інструкції з організації конвоювання затриманих і взятих під варту осіб в ОВС України: Наказ МВС України від 20.01.2005 р. № 60.
7. Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку в ізоляторах тимчасового тримання органів внутрішніх справ України: наказ МВС України від 02.12.2008 № 638 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0137-09#Text>
8. Про попереднє ув'язнення : Закон України від 30 червня 1993 року № 3352-XII. (Зі змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, № 35, ст.360. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3352-12#Text>
9. Руслан Стефанчук: Парламент активно працює над своєю частиною євроінтеграційних завдань, аби до кінця року розпочалися перемовини про членство України в ЄС. Верховна Рада України: новини. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/227153.html>
10. Столітній А.В. Зарубіжний досвід застосування адміністративного затримання та шляхи його запозичення для України. *Форум права*. 2012. № 2. С. 670-678. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2012_2_107
11. Constitution of the United States. URL: http://www.senate.gov/civics/constitution_item/constitution.htm
12. Grundgesetz fur die Bundesrepublik Deutschland. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/gg/BJNR000010949.html>

REFERENCES:

1. Veselska, T. (2010). Administratyvne zatyrmannia osoby: ukrainski realii ta mizhnarodnyi dosvid. [Administrative detention of a person: Ukrainian realities and international experience]. *Pravo Ukrainy*. №2. 243-249. [in Ukrainian].
2. Zarysylo, V.O. (2002). Porivnialnyi analiz administratyvnoi diialnosti militsii Ukrainy ta politsii zarubiznykh krain (Velykobrytanii, SShA, Kanady ta Frantsii). [Comparative analysis of the administrative activities of the police of Ukraine and the police of foreign countries (Great Britain, the USA, Canada and France)].

Avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. yuryd. nauk: spets. 12.00.07 «Administratyvne pravo i protses; finansove pravo ; informatsiine pravo». 19. [in Ukrainian].

3. Konstytutsiia Respubliki Moldova (1994, July 29). [Constitution of the Republic of Moldova]. Retrieved from: <http://lex.justice.md> [in Moldavian].

4. Metodychni rekomendatsii dlia inspektoriv z dotrymanna prav liudyny v ITT. [Methodological recommendations for human rights inspectors in ITT]. Retrieved from: <https://bit.ly/3ecAtnk> [in Ukrainian].

5. Pro zatverdzhennia Zmin do nakazu MVS Ukrainy vid 20.01.2005 № 60 dsk. (2012, November 2). [On the approval of the Amendments to the order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine dated January 20, 2005 No. 60 dsk]. Nakaz MVS Ukrainy № 1002 (zi zminamy ta dopovnenniamy). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1977-12#Text> [in Ukrainian].

6. Pro zatverdzhennia Instruksii pro robotu izoliatoriv tymchasovoho trymanna OVS Ukrainy ta Instruksii z orhanizatsii konvoiuвання zatrzymanikh i vziatykh pid vartu osib v OVS Ukrainy. (2005, January 20). [On the approval of the Instructions on the operation of temporary detention centers of the Security Service of Ukraine and the Instructions on the organization of the escorting of detained and detained persons to the Security Service of Ukraine]. Nakaz MVS Ukrainy № 60. [in Ukrainian].

7. Pro zatverdzhennia Pravyl vnutrishnoho rozporiadku v izoliatorakh tymchasovoho trymanna orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrainy. (2008, December 2). [On the approval of the Rules of internal procedure in the temporary detention centers of the internal affairs bodies of Ukraine]. Nakaz MVS Ukrainy № 638 (zi zminamy ta dopovnenniamy). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0137-09#Text> [in Ukrainian].

8. Pro poperednie uviaznennia. (1993, June 30). [On previous imprisonment]. Zakon Ukrainy № 3352-XII. (Zi zminamy ta dopovnenniamy). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy № 35, 360*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3352-12#Text> [in Ukrainian].

9. Ruslan Stefanchuk. (2022). Parlament aktyvno pratsiuie nad svoieiu chastynoiu yevrointehratsiinykh zavdan, aby do kintsia roku rozpochalysia peremovyny pro chlenstvo Ukrainy v YeS. [The Parliament is actively working on its part of European integration tasks so that negotiations on Ukraines membership in the EU begin by the end of the year]. *Verkhovna Rada Ukrainy: novyny*. Retrieved from: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/227153.html> [in Ukrainian].

10. Stolitnii, A.V. (2012). Zarubizhnyi dosvid zastosuvannya administratyvnoho zatrymannya ta shliakhy yoho zapozychennia dlia Ukrainy. [Foreign experience in the application of administrative detention and ways of borrowing it for Ukraine]. *Forum prava. № 2. 670-678*. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2012_2_107 [in Ukrainian].

11. Constitution of the United States (1787, September 17). Retrieved from: http://www.senate.gov/civics/constitution_item/constitution.htm [In USA].

12. Grundgesetz fur die Bundesrepublik Deutschland. (1949, May 23). Retrieved from: <https://www.gesetze-im-internet.de/gg/BJNR000010949.html> [In germanian].

Стаття надійшла до редакції: 8.05.2021

УДК 342.34

Титикало Роман Сергійович,
асистент кафедри менеджменту охорони здоров'я
Інституту післядипломної освіти НМУ імені О.О. Богомольця,
кандидат юридичних наук, адвокат
<https://orcid.org/0000-0002-6406-8800>

МІСЦЕ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

У даній статті здійснено дослідження місця та ролі органів місцевого самоврядування в системі органів державної влади.

Зазначено, що публічній владі приманні ряд особливостей. Зокрема, легітимність публічної влади; функціональність спрямованість публічної влади; організуючий вплив; об'єктом публічної влади є публічно-правові суспільні відносини; наявність владних та підвладних суб'єктів влади. В системі публічної влади роль кожного з елементів системи влади не є стабільною, й окремі з них залежно від обставин можуть займати положення домінуючих ланок у цій структурі; можливість владного суб'єкта застосовувати заходи впливу.

Під місцевим самоврядуванням автор запропонував розуміти нормативно регламентована діяльність представницьких органів місцевого самоврядування, виконавчих органів рад, органів самоорганізації населення, яка спрямована на врегулювання, управління та вирішення питань в межах відповідної адміністративно-територіальної одиниці в інтересах відповідної територіальної громади.

Випуск 10. Спецвипуск. 2021